

Täysistunto

Perjantai 17.11.2017 klo 12.59—13.32

Täysistunto alkoi klo 12.59. Täysistunto päättyi klo 13.32.

Puhetta johti toinen varapuhemies Arto Satonen (12.59—13.32).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 16.11.2017 antanut hallituksen esitykset HE 176, 177/2017 vp.

2.2. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 442, 445, 447-450, 452, 453, 455, 456, 460, 463, 471/2017 vp.

2.3. Vaalien toimittaminen

Eduskunnan oikeusasiamiehen vaali toimitetaan tiistaina 21.11.2017 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Eduskunnan oikeusasiamies valitaan neljän vuoden toimikaudeksi, joka alkaa 1.1.2018 ja päättyy 31.12.2021. Vaali toimitetaan kuten puhemiehen vaali. Edustajille on jaettu asiaa koskeva perustuslakivaliokunnan pöytäkirjanote. Tehtävään ilmoittautuneen hakemus on nähtävillä keskuskansliassa lainsäädäntöjohtajan huoneessa.

3. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ortodoksisesta kirkosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 98/2017 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 20/2017 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Pöytäkirja PTK 120/2017 vp

Keskustelu

13.01 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ortodoksisesta kirkosta annettua lakia. Äänestys-oikeusikärajaa seurakuntavaltuuston ja kirkkoherran vaaleissa ehdotetaan alennettavaksi 18 vuodesta 16 vuoteen. Tämä esitys on samanlainen, joka jo tällä hetkellä on voimassa Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa, jossa on tehty vastaava muutos seurakuntavaalien äänioikeusikärajaan vuonna 2009.

Arvoisa puhemies! Pidän tätä esitystä erittäin hyvänä siinä mielessä, että me huomioimme entistäkin enemmän nuoria, jotka valmistautuvat myös sitten myöhemmin erilaisiin vaaleihin ja äänestämään. Mitä enemmän tuolla nuorten parissa olen toiminut, sitä enemmän olen huomannut, että varsinkin seurakuntatyö ja kirkon asiat ja kirkon parissa tehtävä työ kiinnostavat nuoria ja erityisesti sitten rippikouluiän jälkeen näihin erilaisiin isoynnä muuhun toimintaan lähdetään mielellään. Mielestäni on erittäin hyvä, että he pääsevät myös antamaan mielipiteensä ja näyttämään ajatuksiaan ja saavat sillä tavalla valituksi myös henkilöitä, jotka ajavat myös nuorten asioita, ja myös nuorta sukupolvea saadaan sitten erilaisissa seurakuntavaaleissa esille ja myös valtuutetuiksi. Se on erittäin tärkeä asia, ja on hyvä, että nuoret pidetään esillä täällä eduskunnassa. Hyvä esitys.

13.03 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Hieman kertauksena tässä vielä: Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ortodoksisesta kirkosta annettua lakia. Äänioikeusikärajaa seurakuntavaltuuston ja kirkkoherran vaaleissa ehdotetaan alennettavaksi 18 vuodesta 16 vuoteen. Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa on tehty vastaava muutos seurakuntavaalien äänioikeusikärajaan jo vuonna 2009. Esityksen tavoitteena on turvata nuorille paremmat mahdollisuudet vaikuttaa seurakuntien toimintaan ja hallintoon siten, että ne vastaisivat nykyistä paremmin myös nuorempien ikäluokkien omia tavoitteita ja tarpeita. Toivottavasti näin myös tapahtuu. Vastaavanlainen muutos ei ole lisännyt evankelis-luterilaisessa kirkossa äänestäjien määrää oleellisesti mutta on ollut oikeanlainen suuntaus nuoremman ikäluokan huomioimiseksi ja sitouttamiseksi seurakunnan tehtäviin.

Esityksen muiden tavoitteiden tarkoituksena on parantaa ortodoksisen kirkon hallinnon ja talouden seurantaa sekä poistaa kirkollishallituksen kokoonpanoon liittyviä esteellisyysongelmia työnantajaedustajien palkkauksesta päätettäessä. Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla saatetaan voimaan ortodoksisen kirkon keskushallintoa ja palvelukeskuksen organisaatiota koskevat hallinnolliset ja rakenteelliset uudistukset, jotka liittyvät koko kirkon hallinnon uudistamiseen, ja nämä ovat tarpeellisia muutoksia.

Arvoisa puhemies! Pidän esitystä kokonaisuutena tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena.

13.05 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Kirkkokunnat ovat toimineet edelläkävijöinä äänioikeuden laajentamisessa nuorille. Nyt olisikin mielenkiintoista ottaa oppia niistä kokemuksista, joita niin luterilaisessa kirkossa kuin myöhemmin ortodoksisessa kirkossa tästä käytännöstä saadaan. Itse asiassa ortodoksinen kirkko menee nyt jopa hiukan edelle luterilaisen kirkon käytännön, kun myös kirkkoherran vaalissa avataan äänioikeus 16-vuotiaille. Luterilaisessa kirkossa sitä ei tällä hetkellä ole, oikeus koskee vain seurakuntavaaleja. Valitettavasti tuo nuorten äänestysaktiivisuus seurakuntavaaleissa on kuitenkin

Pöytäkirja PTK 120/2017 vp

jäänyt aika alhaiseksi, mikä on tietysti yleinen ongelma seurakunnallisissa vaaleissa ylipäätään.

Mutta sitten toinen kokonaisuus, joka tähän liittyy, koskee lain 108 §:ää, jossa säädetään siitä, että jumalanpalveluksia ja kirkollisia toimituksia suorittavan sekä diakoniaan ja opetukseen liittyvissä tehtävissä työskentelevän työntekijän on oltava ortodoksisen kirkon jäsen, ja tässähän nyt sitten tämän pykälän osalta tehdään tiettyjä käytännön muutoksia. Tämä on erittäin tärkeä periaate. Kirkkoilla ja uskonnollisilla yhdyskunnilla tulee olla oikeus edellyttää työntekijöiltä yhteisönsä mukaista vakaumusta, ja tietenkin aivan lähtökohtainen perusedellytys on se, että henkilö kuuluu tähän kyseiseen uskonnolliseen yhdyskuntaan. Mielestäni tämä esitys omalta osaltaan on hyvin sopusoinnussa uskonnonvapauden periaatteen kanssa.

13.07 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan sanoa, että minusta kirkolla on täysi oikeus järjestää vaalijärjestyksensä niin kuin oikeana pitävät ja on syytä kunnioittaa tässä mielessä tätä tehtyä ehdotusta.

Sitten kiinnitän vaan huomiota kahteen näkökohtaan:

Ensimmäinen on se, että meillä on edelleenkin voimassa tämä täysi-ikäisyyden raja eli että ihminen pääsee omista asioistaan päättämään 18-vuotiaana. Silloin kun puhutaan tästä sinänsä populaarista ja monesti kannatetusta ajatuksesta, että äänioikeusikärajaa lasketaan, joutuu tietysti esittämään sen loogisen kysymyksen, että jos ihminen ei saa päättää omista asioistaan, voiko hän päättää muiden asioista. Jätän tämän ilmaan kysymyksenä, kun tästä puhutaan.

Sitten kiinnitän huomiota siihen, mistä edustaja Räsänen jo puhui: tässä tavoitteena on ollut se, että tämä voisi johtaa äänestysaktiivisuuden nousuun, mutta niin ei ole käynyt. Siis niin ei ole käynyt. Ei ole ollut sitä vaikutusta, että nuoret ryhtyisivät kirkollisvaaleissa äänestämään, ei ainakaan niiden tietojen mukaan, joita itse olen tästä asiasta saanut. Kysyisinkin hallintovaliokunnan puheenjohtajalta, miten tätä nuorten äänestysaktiivisuuden lisääntymistä arvioitiin valiokunnassa useamman vuoden aikana ev.lut. kirkon pohjalta ja mitä arvioita siitä ortodoksien puolella oli.

13.08 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kirkkokuntien hallinnolliset asiat, opillisista puhumattakaan, kuuluvat niiden autonomian piiriin, ja täällä hallintovaliokunta on antanut yksimielisen esityksen, jota varmasti voimme täällä kaikki olla tukemassa, vaikka emme kyseisen kirkkokunnan jäseniä olisikaan.

Tässä on kyse siis, yhtenä asiana, äänioikeusikärajan laskemisesta 18:sta 16 vuoteen. Ja täytyy toivoa, että silloin kun nuoret pääsevät vaikuttamaan seurakunnan hallintoon ja toimintaan myöskin tuon äänestämisen kautta, se sellainen osallisuus ja myöskin kiinnostus sitten sitä omaa kirkkokuntaa ja myöskin omaa paikallisseurakuntaa kohtaan kasvaa. Tietysti sitten monissa kirkkokunnissa tuo 15:n tai 16 vuoden ikäraja on sellainen, josta seuraa erityistä opetusta — muun muassa luterilaisen kirkon puolella rippikouluopetusta ja vapaissa suunnissa erilaisia fifteen-leirejä ja vastaavia — jolloinka voi ajatella, että katsotaan, että heistä tulee opillisesti sillä tavalla oman kirkkokuntansa opista tietäviä, että he voivat myöskin ottaa kantaa näihin asioihin ja myöskin näihin henkilövaaleihin, kun siellä on sitten mahdollisuus äänioikeuden kautta olla vaikuttamassa.

On todellakin tärkeää korostaa, niin kuin täällä edustaja Räsänen jo nosti esille, että silloin kun toimitaan sen oman kirkkokunnan edustajana — ja myöskin tietenkin silloin, kun

Pöytäkirja PTK 120/2017 vp

toimitaan opillisissa opettamistehtävissä — edellytyksenä tulee ehdottomasti olla se, että on myöskin kyseisen kirkkokunnan jäsen, ja sitä edellytystä ei voi lainsäätäjänä lähteä heikentämään millään tavalla.

13.10 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Myös omalta osaltani totean, että nämä asiat ovat tietenkin kirkkokuntien autonomiaan liittyviä, ja siinä suhteessa mietintö on aivan hyvä ja oikein.

Minua kiinnostaa ylipäättään puheenaiheena tämä nuorten aktiivisuus ja sen tukeminen, kaikenlaisen osallisuuden tukeminen ja demokratian edistäminen tätä kautta. Mielestäni on hyvä kysymys kuitenkin myös se, minkä edustaja Heinäluoma tuossa jätti ikään kuin ilmaan, että kuitenkin aika usein on viisasta ajatella myös niin, että täysi-ikäisyysraja on sitten tämä vaalikelpoisuus- ja äänioikeusraja ja niin poispäin.

Mutta kaiken kaikkiaan, puheenjohtaja, haluaisin nuorten osallisuudesta sanoa sen verran, että minusta on hyvin tärkeää, että esimerkiksi kunnallishallinnossa näitä nuorisovaltuustoja pidetään yllä ja annetaan todellista vaikutusmahdollisuutta. Ja sen lisäksi, että on näitä nuorisovaltuuston niin sanottuja muodollisia keinoja, pitää olla myös erilaisia osallistamismuotoja — kuten vaikkapa maankäytön suunnittelussa, johon päiväkotilapset voisivat osallistua piirtämällä mukavia päiväkotiympäristöjä, ja koululaiset voisivat oman koulunsa asioita enemmän ja enemmän suunnitella — koska kuitenkin lapset ja nuoret ovat sinänsä oman elämänsä parhaita asiantuntijoita, ja siksi halusin tässä yhteydessä vähän näin yleisemminkin tätä asiaa käsitellä.

13.11 Kimmo Kivelä sin: Puhemies! Tämä esitys saa varmasti laajasti tukea, äänioikeusikärajan alentaminen 16 vuoteen, joka siis luterilaisessa kirkossa on jo aikaisemmin todettu. Niin kuin edustaja Heinäluoma täällä viittasi, täysi-ikäisyysraja on 18, ja se näkyy myös tässä sikäli, että vaalikelpoinen on tietysti vasta täysi-ikäisenä, vasta 18 vuotta täyttänyt voi itse asettua ehdokkaaksi.

Luterilaisessa kirkossa mitä ilmeisimmin tähän aikanaan päädyttiin sen vuoksi, että rippikoulu on kirkossamme kansainvälisestikin, toisin kuin esimerkiksi Ruotsissa, menestystarina. Käytännössä koko ikäluokka, enemmän kuin kirkkoon kuuluvien osuus ikäluokasta, käy rippikoulun, ja oletettiin, että tällä sitten sitoutetaan enemmän kirkkoon. Mutta niin kuin monessa puheenvuorossa on ilmennyt, näinhän toki ei ole käynyt. Joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta nuoret ovat hyvin laiskasti äänestäneet kirkollisissa vaaleissa. Ja mikä on ollut hyvin suuri ongelma, niin nuorten aikuisten ikäluokat ovat olleet valitettavasti kaikkein aktiivisimpia kirkosta eroamisten ikäryhmiä.

Aina kun näitä kirkon asioita täällä käsitellään, siinä on jotakin menneisyyden kaikuja, ja se jotakin kertoo tietysti kirkon ja valtion suhteista. En malta tässäkään yhteydessä olla siteeraamatta Nobel-palkittua kirjailijaa T. S. Eliottia, joka sanoi, että jos kirkon ja valtion suhteet ovat hyvät, silloin kirkossa on jotain vikaa, ja jos ne ovat huonot, silloin valtiossa on jotain vikaa.

13.13 Veera Ruoho kok: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on hyvä ja kannatettava.

Tuossa edustaja Kulmala toi esille sitä, mitä me itse asiassa hallintovaliokunnassa pohdimmekin, että evankelis-luterilaisessa seurakunnassa on tämä ikäraja jo alempi mutta siellä äänestysaktiivisuus ei kuitenkaan ole mitenkään kehuttava. Eihän tämä nyt kuitenkaan

Pöytäkirja PTK 120/2017 vp

voi silti este olla, niin kuin Kulmalakin toi esille, eli joka tapauksessa tämän ikärajan alentamisen mielellään suomme myös ortodoksiselle kirkolle ja sitä kautta annamme heidän kokeilla yhtä lailla, josko se piristäisi nuoria olemaan aktiivisempia äänestämään ja muutenkin kiinnostumaan seurakuntien työstä.

Arvoisa puhemies! Itse olen siinä mielessä onnellisessa asemassa, Espoon kirkkovaltuutettuna, että tulen perheestä, joka on moniuskonnollinen. Isäni on evankelis-luterilainen ja äitini ortodoksisen kirkon jäsen, ja sitä kautta olen saanut tutustua kummankin seurakunnan toimintaan. Me tiedämme, miten seurakunnat tekevät äärimmäisen hyvää työtä niin nuorten kuin perheiden, syrjäytyneiden hyväksi.

13.15 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Heinäluoma nosti esille tärkeän asian, sen, että se ei välttämättä ole näkynyt sitten siellä äänestyspaikoilla, että nuoret, nämä 16-vuotiaat, ovat löytäneet vaaliuurnat. Tein välittömästi kotigallupin ja kysyin, mistäs tämä mahtaa johtua. Vastaus oli se, että ei ole tietoa. Onko se sitten kirkon tehtävä, vai onko se koulun tehtävä, vai kenen tehtävä on siinä vaiheessa, kun se 16 vuotta tulee täyteen ja on vaalit, välittää informaatiota ja tietoa sekä neuvoa ja ohjeistaa, antaa sitä niin sanottua informaatio-ohjausta siitä, että tällainen mahdollisuus on? Se on erittäin tärkeä asia, että sitä tietoa jaetaan.

Haluan tässä onnitella Espoon nuorisovaltuustoa, joka on Suomen suurin ja täyttää 20 vuotta. Se kertoo siitä todellakin, että nuorilla on vaikutusvaltaa, nuoret voivat olla äänitorvia, ja se on heidän tehtävänsä. Ja on toivottavaa, että sitä myötä, kun he astuvat mukaan tähän päätöksentekoon, astuvat mukaan äänestämään ja päättämään, niin he tosiaankin tuovat sen oman äänensä ja asiat sitten muuttuvat tässä yhteiskunnassa.

On hyvin tärkeää, että tietoa levitetään. Se ehkä on nytten se viesti, minkä haluan välittää eteenpäin. Eli jaetaan se informaatio siitä, että tällainen oikeus astuu voimaan, koska nuoret eivät välttämättä sitä tietoa tiedä eivätkä ymmärrä sitten myöskään, miten suuri merkitys sillä oman äänen antamisella on. Se on tärkeää.

13.16 Markku Rossi kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomi on äänioikeuden, demokratian mallimaa. Tässä suhteessa on hienoa nähdä myös, että ortodoksikirkko osaltaan laven-taa nuorten mahdollisuutta osallistua kirkon omaan hallintoon.

Meistä aika moni on tässä eduskunnan salissakin tullut nuorisopolitiikan kautta mukaan. Vuoden 77 alusta, kun kunnallisvaalien äänioikeusikärajaa laskettiin 20 vuoteen, minäkin tulin valituksi Suonenjoen kaupunginvaltuustoon ja olin Suomen nuorin kaupunginvaltuutettu, mikä todettakoon nyt sitten tässä näin, [Eero Heinäluoma: Nuori lupaus!] ja tässä suhteessa kyllä tie on jatkunut sitten tänne saakka. Pitää muistaa aina, että tulevaisuutta ajatellen nämä nuoret ovat niitä, jotka rakentavat tätä maata — maksavat viime kädessä eläkkeit. Ja tätä kautta nuorten osallistuminen on äärimmäisen tärkeää, on se sitten kirkkojen parissa tai yhteiskunnassa laajemmaltikin.

Katson kyllä, että tässä yhteydessä, kun äänioikeusikärajaa ollaan laskemassa ortodoksikirkossa samalla lailla kuin evankelis-luterilaisessa kirkossa, tämä malli tulisi tuoda myös tuonne kuntapuolelle kuntavaaleihin, siis niin, että nuori 16-vuotiaana pääsisi äänestämään. Tällöin hän on useimmiten siinä omassa lähiympäristössään koulussa ennen esimerkiksi armeijaan tai opiskeluun menoa ja muuta, mikä viekin pois siitä tutusta ympäristöstä. Ja tässä mielessä katson, että tällä olisi merkitystä nimenomaan nuorten vaikutusmahdollisuuksien lisääntymisessä ja myös meidän demokratian vaalimisessa, koska se on

Pöytäkirja PTK 120/2017 vp

kyllä meille suuri asia. Demokratia on parhain työkalu yhteiskunnan kehittämisessä. Se on nähty niin täällä Suomessa kuin muuallakin. Pohjoismaat edustavat yhtä parasta sarjaa koko maailmassa, ja se näkyy myös meidän elintasomittareissamme, oikeastaan ihan kaikissa mittareissa. Tässä mielessä kyllä tämä on hyvää jatkumoa myös tälle Suomen tasavallan nyt 100-vuotiaan historian, demokratian kehitykselle.

13.18 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Jatkan tästä edustaja Rossin puheenvuorosta. Kun puhutaan 16—18-vuotiaista nuorista, he ovat rikosoikeudellisessa vastuussa ja he myös osallistuvat verojen maksamiseen mahdollisista tuloistaan. Siinä mielessä mielestäni kyllä kannattaisi aika avoimesti harkita sitä, voisiko esimerkiksi kunnallisissa vaaleissa laajentaa äänioikeutta nuorille. Varsinkin kun väestö ikääntyy ja nuorten suhteellinen osuus väestöstä vähenee, niin jotta nuorten ihmisten ääni tulee paremmin kuuluville, tätä tulisi harkita.

Tähän äänestysaktiivisuuteen: Vuonna 2014, viimeisimmissä seurakuntavaaleissa, tuo yleinen äänestysaktiivisuus oli kyllä valitettavan matalalla tasolla. Se oli silloin 15,5 prosenttia ja alle 18-vuotiaiden nuorten osalta vielä matalampi, 9,5 prosenttia. Mutta onhan sekin jotakin, eli silloin kuitenkin 9,5 prosenttia nuorista kävi sen äänensä antamassa.

Itse en sinänsä usko, että tie kirkkojen toimintaan seurakunnan aktiiviseksi jäseneksi kulkee sen äänestyskopin kautta, kyllä se enemmän kulkee sieltä isostoiminnan ja leirien ja muun toiminnallisuuden kautta, mutta se on omalta osaltaan vahvistamassa demokratiaa, ja erityisesti sitten näiden valtiollisten vaalien puolella sitä mielestäni tulisi hyvin avoimesti harkita ja ottaa myös oppia näiltä kirkkokunnilta heidän kokemuksistaan, millä tavalla se on vaikuttanut ja miten se on koettu esimerkiksi vanhemman väen keskuudessa. En ole itse kuullut missään mitään kritiikkiä tästä vanhemman seurakuntaväen keskuudessa.

13.20 Pekka Haavisto vihr: Arvoisa puhemies! Kysymys on varmasti ortodoksikirkolle tärkeästä lakimuutoksesta nuorten saamiseksi mukaan päätöksentekoon, ja tähän ei ole mitään noka koputtamista.

Mutta tähän keskusteluun, jonka tämä avaa ikärajoista 16—18 vuotta: Olen itse ollut aina vähän harkitsevainen sen suhteen, jos äänioikeusikäraja ja vaalikelpoisuusikäraja alkavat poiketa toisistaan. Joissain maissa on ollut järjestelmä, jossa naiset saavat kyllä äänestää mutta eivät saa asettua ehdokkaiksi. Nyt 16-vuotiaat saavat äänestää [Eero Heinäluoman välihuuto] mutta eivät olekaan kelpollisia ehdokkaiksi. Mielestäni siinä ei silloin puhuta kuitenkaan täysistä oikeuksista. Ja mielelläni pitäisin nämä rajat kunnallisissa ja valtiollisissa vaaleissa yhtenäisinä: jos saat äänestää, sinulla on myöskin oikeus olla ehdokkaana. Se on minusta hyvin selvä peli silloin.

Tietysti nämä asiat, joihin edustaja Heinäluoma viittasi, vastuukysymys, täysi-ikäisyys ja ihan rikosoikeudellinenkin vastuu, joka tulee päätöksenteossa, ovat tärkeitä asioita. Sen takia menisin ehkä tässä nuorten vaikutustapojen etsimisessä enemmän tänne nuorisovaltuustojen mutta myöskin kaikkien uusien mahdollisuuksien ja osallistumismahdollisuuksien — internetinkin tarjoamien — maailmaan, koska nykyään on hyvin paljon erilaisia mekanismeja, joita voitaisiin käyttää päätöksenteossa kunnissa, valtiollisessakin päätöksenteossa ja joissa nuoria vedetään mukaan ilmaisemaan mielipiteensä ja osallistumaan. Luulen, että näitä muotoja tänä päivänä emme käytä täysimääräisesti, ja ne antaisivat ehkä paljon enemmän aktiivisuutta kuin tällainen ikään kuin muodollisempi pelkkä äänestäminen.

Pöytäkirja PTK 120/2017 vp

13.22 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Mielenkiintoista kuunnella tätä keskustelua tästä äänioikeusikärajasta kirkollisten vaalien yhteydessä.

Itse olen hallintovaliokunnan jäsen, ja hallintovaliokunnan tehtäviinhän kuuluu monenlaisia mielenkiintoisia asioita, muun muassa nämä kirkollisasiat. Kirkollisasioiden yhteydessä valiokunnassa ei käydä keskustelua niinkään sisällöistä; valiokunnan tehtävänä on ainoastaan hyväksyä tai hylätä kirkon itselleen asettamia ja esittämiä lakeja ja normistoa, ja sisältökeskustelu jääkin tänne eduskunnan saliin ja laajenee nyt sitten näihin kunnallisiin ja valtiollisiin vaaleihin, mikä on mielenkiintoista.

Itse tuen kyllä vahvasti tuota edustaja Heinäluoman mukaista ajattelua, että oikeus päättää muiden asioista seuraa oikeutta päättää omista asioistaan. Mutta ei pidä sitoa tätä nuorten osallistumista ja osallisuutta pelkästään ikärajiin. On hyvä muistaa, että viime kaudella, kuntalakia uudistettaessa, me otimme ensimmäistä kertaa lakiin nuorisovaltuustot ja nuorten vaikuttamismahdollisuudet laajemminkin kunnassa, ja siltä osin tätä kehitystä tulee tukea — silloin kun puhutaan nuorten osallisuudesta — laaja-alaisesti, ei vain pelkästään poliittisen päätöksenteon osalta.

Haluan tässä yhteydessä myös tukea edustaja Viitasen hyvin esille nostamaa nuorten osallistumisohjelmaa, sitä, että he osallistuisivat laajemminkin tässä yhteiskunnassa.

13.24 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Tästä on hyvä käydä keskustelua, sillä vaikka tämä nyt koskee ortodoksikirkon asioita ja kaikki ovat yhtä mieltä siitä, että tehdään niin kuin kirkko haluaa, niin tällä on laveampia ulottuvuuksia, joihin tässä on useampaan kertaan viitattu. Kiitän edustaja Räsästä tästä informaatiosta — vaikka ei hallintovaliokunnan puheenjohtaja nyt ehtinytkään sitä meille antamaan, niin hyvä, että tulivat nämä yhden vuoden luvut.

Nämä perusteethan ovat hyvin väkeviä ja juhlallisia — demokratian vahvistaminen — mutta jäin kyllä aidosti kysymään, vahvistuuko demokratia, jos alle 10 prosenttia äänestää. Peruste on hieno, mutta mikä on toteuma? Ja kun tätä keskustelua on käyty vähintäänkin 10 vuotta ellei vähän enemmänkin, myös valtiollisten vaalien osalta, niin aina on ollut tämä peruste, että tämä nostaisi äänestysprosenttia, kun olisi mahdollisuus vaikuttaa. Ja nyt kun tätä on sitten ev.lut. kirkossa tähän mennessä käytetty, niin huomataan, että sillä ei ole ollut vaikutusta äänestysprosenttiin vaan alle 10 prosenttia käyttää mahdollisuutta, mikä on vähemmän kuin keskimäärin ottaen, jolloin voi aina kysyä, että jos se perusta, jonka takia jokin uudistus on tehty, ei toimi, niin onko se järkevä toimintatapa.

Sen jälkeen tulenkin tähän, mistä edustaja Viitanen, edustaja Räsänen ja viimeksi edustaja Haavisto puhuivat, että onko muita teitä päästä siihen, että ihmisten, nuorten, ääni kuuluu ja he pääsevät vaikuttamaan asioihinsa. Olen taipuvainen ajattelemaan, että edustajien Viitanen, Räsänen ja Haavisto esimerkit ovat ihan oikeita. On hiukan vanhakantaista ajatella vain edustuksellista demokratiaa ja vain sitä, että kerran neljässä vuodessa valitaan edustaja, joka sitten päättää. Tänä päivänä se vaikutushalu, omien havaintojeni mukaan, erityisesti nuorilla — ja käytän tämän puheenvuoron vähän varovasti, koska hiukseni ovat jo vähän ohentuneet — liittyy nimenomaan lähiasioihin, niihin aivan lähellä oleviin asioihin. Ja niinpä kysyn myös vaikkapa kirkon osalta, että olisiko järkevää, että rippikoulujen suunnittelussa, kirkon erinomaisen tärkeässä ja hienossa nuorisotyössä voisi olla nuorten itsensä valitsemia edustajia mukana tätä hommaa tekemässä. [Puhemies koputtaa]

Lopuksi totean, että kun täällä äänestettiin Nuorten parlamentissa tästä asiasta muutama vuosi sitten, nuoret itse torjuivat tämän alaikärajan laskun 18 vuodesta.

Pöytäkirja PTK 120/2017 vp

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tässä vaiheessa pyydän edustajia huomioimaan, että istunto loppuu 13.30.

13.26 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Nuoret ovat fiksua. Esimerkiksi pitkään kansanedustajana toimineena olen hyvin paljon eri yhteyksissä ollut koululaisten kanssa tekemisissä: täällä eduskunnassa käy paljon vieraita ja eri-ikäisiä nuoria ja lapsia, ja mekin edustajat aina silloin tällöin kouluilla vierailimme. Minä olen usein huomannut, että lapsilta ja nuorilta tulee hyvin viisaita kysymyksiä, monta kertaa pistävät meidätkin koville. Minusta paras kysymys tuli neljäsluokkalaiselta, joka kysyi minulta, mikä on oikein ja mikä on väärin. Siinäpä ollaan ydinkysymysten ääressä. Koska lapset ja nuoret ovat fiksua ja viisaita ja heillä on uteliaisuutta, hyviä kysymyksiä, meidän kaikkien tehtävä on tosiaan miettiä sitä, miten heitä saa enemmän ja enemmän osallisiksi. Siksi edelleen alleviivaan juuri myös näitä epämuodollisia tapoja, käytänteitä, kaikkea sitä, mistä puhuin edellisessä puheenvuorossani. Minusta tämä rippikouluajatus, mikä äsken esitettiin, on oikein hyvä, sekä tosiaan kaikki, mitä voidaan kouluilla tehdä.

Me äsken sen verran kerkesimme tässä vaihtaa sanaa, että kuulin, että edustaja Heinäluomakin on nyt täällä sen ansiosta, että hän on aikanaan ollut kouluneuvostossa. Eli näitä nuoria uusia osajia ja taitajia tulee sitten myös näiden kautta, jolloin jo siinä vaiheessa, kun olet siinä oppimisympäristössä, koulussa tai miksei jo päiväkodissa, opit siihen, että olet utelias, aktiivinen, sinulle annetaan mahdollisuus toteuttaa itseäsi. Nämä ovat niitä haasteita. Ihan oikeasti me voisimme kyllä edustaja Mika Karinkin toteamalla tavalla ihan miettiä sellaista kokonaisuutta, mitä kaikkea voisimme tehdä sen hyväksi, että laajasti lapsia ja nuoria voitaisiin osallistaa enemmän ja enemmän tähän yhteiskuntaan. Sitä kautta se kiinnostuskin varmasti nousisi. Ja sitten on tietenkin täällä mainittu tieto. Tieto siitä, miten voi vaikuttaa, on äärimmäisen tärkeää.

13.28 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on palvellut eduskuntaa siinä, että se on nostanut mielestäni ihan hyvää keskustelua nyt tästä äänioikeuden mahdollisesta laskemisesta. Tässä muun muassa edustajat Heinäluoma ja Haavisto ovat kyllä aivan hyviä näkökulmia tähän nostaneet esiin.

Ihan vain kommentoin tätä, kun edustaja Haavisto nosti vaalikelpoisuuden ja äänioikeuden välisen yhteyden, joka nyt ei tässä esityksessä toteudu: Ortodoksikirkossa kirkkoheran vaalissa naiset voivat tälläkin hetkellä äänestää mutta eivät asettua ehdolle. En ole tätä linjausta mitenkään kritisoinut, päinvastoin kunnioitan sitä, että he toimivat sen periaatteen mukaan, joka on heidän oppinsa lähtökohtana.

13.29 Markku Rossi kesk: Herra puhemies! Lyhyesti: Minäkään en kavahda ajatusta, että vaalikelpoisuus ja äänioikeus ovat eri asia. Minä luulen, että moni 16-vuotias nuori on helpottunut siitä, kun ei joutuisi kunnallisen päätöksenteon piiriin. Ei se niin helppoa ole, kaikki sen tiedämme.

Puhemies! Kuopiossa toimii esimerkiksi lasten valtuusto ja nuorten valtuusto. Se innokkuus, mikä siellä nuorten parissa on äänestämiseen ja vaikuttamiseen, kannustaa minua ainakin tämän asian suhteen myös, että 16 vuotta voisi olla myös kuntavaaleissa äänioikeusikäraja.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 120/2017 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 98/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtioneuvostosta annetun lain 1 ja 13 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 131/2017 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 21/2017 vp

Toinen käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 126/2017 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 22/2017 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 126/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion virkamieslain 7 ja 8 c §:n ja turvallisuus selvityslain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 70/2017 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 23/2017 vp

Toinen käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 137/2017 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 17/2017 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 137/2017 vp sisältyvät 1.-7. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 120/2017 vp

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2018 tuloveroasteikosta ja tuloverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 107/2017 vp
Lakialoite LA 17-20, 30, 34, 36/2015 vp, 30, 33, 50, 65, 72-73, 80, 85/2016 vp, 15, 30, 38-39, 43-44/2017 vp
Toimenpidealoite TPA 38, 42/2016 vp, 23/2017 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 12/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 21.11.2017 pidettävään täysistuntoon.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varainsiirtoverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 109/2017 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 13/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 21.11.2017 pidettävään täysistuntoon.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain 30 §:n sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 i §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 111/2017 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 14/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 21.11.2017 pidettävään täysistuntoon.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 122/2017 vp
Valiokunnan mietintö StVM 9/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 21.11.2017 pidettävään täysistuntoon.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 121/2017 vp
Valiokunnan mietintö StVM 10/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 21.11.2017 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 120/2017 vp

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 136/2017 vp
Valiokunnan mietintö StVM 11/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 21.11.2017 pidettävään täysistuntoon.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ydinenergilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 93/2017 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 18/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 21.11.2017 pidettävään täysistuntoon.

15. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 21.11.2017 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 13.32.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola